

◆ Асанне арчи

Николай ИМЭЖМЕИ

Шанчакна амартни

Пәррехинче Майрукка асанне арчинче курман-пөлмен япала тупрә. Пәхма лаптак, тәваткал чәмәртақ. Ывәҫ тупанә пысәкәш кәна хәй. Шәтәклә-шәтәкләскер, шәхличә пекскер.

Хәр ача ҫав чип-чипер япалана алла илчә, ун-кун ҫавәркаласа пәхрә.
– Мән ку?

– Купәс. Сасә кәлараканни, – хуравларә тем те пәр пәлекен Пукане.

– Купәс тенине илтнә-ха. Хутлә-хутлә хутаҫлә, пәрмечеллә-тү-меллә. Әна хулран ҫакаҫсә те икә аләпа турта-турта калаҫсә. Хам та калама пәлетәп. Алә айәнчи пускәчи ай-ай! тет пусмассерен, ҫутлашкаллә пәрмечи вай-вай! тет туртмассерен.

– Вәл та купәс, ку та купәс. Пәрне турта-турта калаҫсә, теприне – вәре-вәре. Эсә калаканнине хут купәс теҫсә, аллунтине – тута купәсә.

– Ай, интереслә! Мәнлерех сасә кәларать-ши тута купәсә?

Тем те пәр пәлекен Пукане әнлантарма пикенчә:

– Сасә уҫә та пулать, сасә хупә та пулать. Янкәсси те, йәвашши те, юрлаканни те, макәраканни те... Купәс мәнле янрасси купәсә кәмәләнчен килет.

– Ав мәнле!

– Кәмәл тени чәмсәр мар, анчах итлемесен илтәнмест.

– Халех тәрәслетпәр мәнле сасә кәларнине, – терә Майрукка. Вәл купәса чәлт шурә тутәрпа тирпейлән шәлса тасатрә. Унтаң тута патне илсе пычә те пәр шәтәкәнчен вәрчә.

– Ши-у! – илтәнчә янәравлә сасә.

– Маттур, Майрукка! Юрлакан сасә кәларма пәлетән, – алә ҫупрә Пукане.

Анчах савәнәҫ нумая пымарә.

– Ши-у, ю-ю-ю! – илтәнчә кевәллә сасә сад пахчинчен.

– Мән ку? Садра та купәс калакан пур-им? – ыйтрә Майрукка. – Вәл пирәнтен те янәравләрах шәхәрәть.

– Пултәрин. Садри юрәҫ сәмсапа калать, эсә – тутапа.

– Сәмсапа юрлакана ченес-ха амартәва! – терә те Майрукка купәспа кевә хыҫсән кевә калама пусларә. Садри купәсҫә та унран юлмарә, хальччен илтмен кевәсем шәрантарчә.

Амарту хәрсе ҫитнеччә – картишне асанне пырса кечә:

– Ак япала! Эпә шәпчәк юрлать тесе! Майрукка, эсә купәс калатән иккен, – теләнчә ватә.

– Ай савантартән мана хаклә та илемлә кевә шәрантарса.

– Юрә-кевән хакә пур-им? – теләнчә хәр ача.

– Паллах пур, хаклә кевве кирек кама та парнелеме пулать.

– Чәнах-и! Эпә хамән юрра садри юрәҫа, шәпчәка парнелетәп! – терә те Майрукка, хавхалланнәскер, тата тепәр ҫаврәм кевә илтерчә:

– Ши-у, ши-у, шәпчәк тус, юрә хакә миҫе пус?

– Трин-трин, ип-чәк-чәк, унта-кунта сапәнчәк! – пулчә сас.

– Анланмарәм! Вәл манән ыйтәва хуравласшән мар. Сапаланчәк юрә-кевән хакә ҫуккә тет пулас.

Асламәшә мәнукне ачашшән ҫупәрларә.

– Ан пәшәрхан, Майрукка! Шәпчәк юрри ҫавнашкал: икә хутчен пәр кевве калаймасть вәл. Юрламассерен кеввине мансах пырать, ҫенәрен шәхәрусән ҫенә кевә кәларать. Шәпчәкпа амартса вәсне-хәрне тухма ҫук. Унпа тупәшма та кирлә мар. Эсә вара, мәнукәм, манән пәртен-пәрескерәм, хавән юрруна юрлатән, кәмәл-туйәма кевве куҫаратән.

Чун кеввине кирек кама та халаллама пултаратән.

– Анлантәм, асанне!

“Ши-у юррәм кам валли? Ырә асаннем валли!..” – янәрарә таврара.

Ваттисем ҫапла калаҫсә:

- ✶ Юрлакан кайәка сасси сутать.
- ✶ Юрласа еҫлесен еҫ ҫәмәл теҫсә.
- ✶ Юрласан кәмәл уҫалать теҫсә.
- ✶ Юрә кәмәла ҫәкленерет теҫсә.